

**Νίκος Καββαδίας, «Kuro Siwo»:
η επιθυμία του ταξιδιού - το ταξίδι προς την Ουτοπία**

επιμέλεια: *Χρήστος Δανιήλ*

ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Kuro Siwo¹

Η δύσκολη αλλά γοητευτική ζωή των ναυτικών αποτελεί το αυτοβιογραφικό υλικό των ποιημάτων του Ν. Καββαδία. Στο «Kuro Siwo» τα στοιχεία αυτά διαπλέκονται γύρω από μια μακρινή ερωτική μορφή, η μνήμη της οποίας συντροφεύει τις μοναχικές ώρες του ποιητή. Το ποίημα προέρχεται από τη συλλογή Πούσι (1947).

Πρώτο ταξίδι έτυχε ναύλος² για το Νότο
δύσκολες βάρδιες³, κακός ύπνος και μαλάρια⁴.
Είναι παράξενα της Ίντιας τα φανάρια
και δεν τα βλέπεις, καθώς λένε, με το πρώτο.

Πέρ' απ' τη γέφυρα του Αδάμ, στη Νότιο Κίνα,
χιλιάδες παραλάβαινες τσουβάλια σόγια.
Μα ούτε στιγμή δεν ελησμόνησες τα λόγια
που σου 'πανε μιαν κούφια ώρα στην Αθήνα.

Στα νύχια μπαίνει το κατράμι⁵ και τ' ανάβει,
χρόνια στα ρούχα το ψαρόλαδο μυρίζει,
κι ο λόγος της μες στο μυαλό σου να σφυρίζει,
«ο μπούσουλας⁶ είναι που στρέφει ή το καράβι;»

Νωρίς μπατάρισε⁷ ο καιρός κ' έχει χαλάσει.
Σκατζάρισες⁸, μα σε κρατά λύπη μεγάλη.
Απόψε φόφησαν οι δυο μου παπαγάλοι
κι ο πίθηκος που' χα με κούραση γυμνάσει⁹.

Η λαμαρίνα! ...¹⁰ η λαμαρίνα όλα τα σβήνει.
Μας έσφιξε το Kuro Siwo σα μια ζώνη
κι εσύ κοιτάς ακόμη πάνω απ' το τιμόνι,
πώς παίζει ο μπούσουλας καρτίνι¹¹ με καρτίνι.

---

¹ **kuro Siwo**: θερμό θαλάσσιο ρεύμα του βόρειου Ειρηνικού Ωκεανού

² **ναύλος**: μισθωμένο δρομολόγιο

³ **βάρδιες**: υπηρεσίες που εκτελούνται με εναλλαγή των εργαζομένων

⁴ **μαλάρια**: η ελονοσία

⁵ **κατράμι**: πίσσα

⁶ **μπούσουλας**: ναυτική πυξίδα

⁷ **μπατάρισε ο καιρός**: άλλαξε ο καιρός

⁸ **σκατζάρισες**: άλλαξες βάρδια

⁹ **γυμνάσει**: εκπαιδεύσει

¹⁰ **λαμαρίνα**: λεπτό σιδερένιο έλασμα

¹¹ **καρτίνι**: ναυτικός όρος, το τέταρτο του ρόμβου

Mal du départ¹²

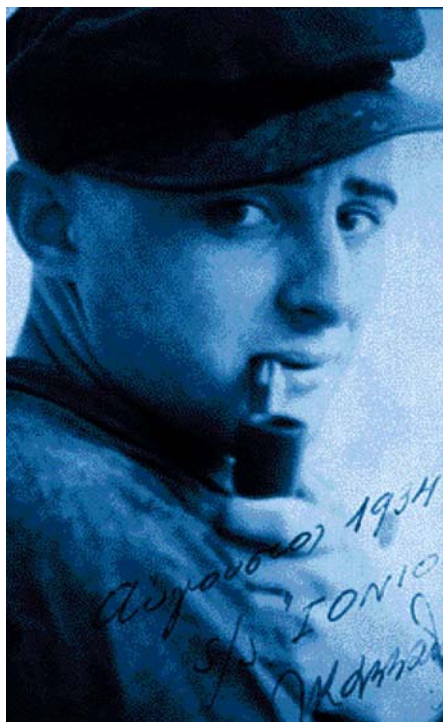
Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων¹³,
και θα πεθάνω μια βραδιά, σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς, τη Σιγκαπούρη, τ' Αλγέρι και το Σφαζ
θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία
κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ ·
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τα 'χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά:
«Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»

Μα ο εαυτός μου μια βραδιάν εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο, ως ένας δικαστής στυγνός, θα μου ζητήσει,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει, κι άφοβα το φταίστη¹⁴ θα χτυπήσει.

[1933]

¹² **mal du départ**: οδυνηρή, αρρωστημένη λαχτάρα για αναχώρηση

¹³ **πόντος**: ανοιχτή θάλασσα, πέλαγος

¹⁴ **φταίστη**: φταιχτη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΑΡΑΣ

«Oceania»

I

Είναι τ' ωραίο του όνομα.
Επέρασε προχτές απ' τα νερά μας,
κάποιο υπερωκεάνιο,
που βγήκε φέτος απ' τα ναυπηγεία
κι ήρτε στη θάλασσά μας.

Το γεγονός δεν είναι τόσο σπάνιο ·
συνήθισαν καιρό τα βλέμματά μας
στα τόσα που περνούν μεγάλα πλοία.
Μα αυτό το εξάισιο υπερωκεάνιο,
που φέτος έχει βγει απ' τα ναυπηγεία,
σαν όνειρο αργόπλεε τιτάνιο,
σαν όνειρο που εγέμιζε μαγεία
προ πάντων την αποδημητική
θαυμαστική ψυχή μου,
που πιότερο απ' των γυναικών
—μα βέβαια απ' των γυναικών—
χαίρεται —πόσο!— τις γραμμές
πόχουν τα ωραία πλοία!

Το κοιτάζα:

Μόλις κυάνιζε ο καπνός
στο χαμηλό, πλατύ φουγάρο.
Κινούσε με νωχέλεια¹⁵
την βραδυκίνητη του εντέλεια.
Λευκά τα καταστρώματα.
Στιλπνός¹⁶ και μελανός ο θώρακάς του.
Όλο μαζί είχε την ισχύ
μεγάλου ποσειδώνιου δυνάστου.

Το κοιτάζα:

Μόλις κυάνιζε¹⁷ ο καπνός
στο χαμηλό, πλατύ φουγάρο...
Μόλις —τι μόλις;— θ' άλλαζα
ζωή με κάποιον πίσω του
που ακολουθούσε γλάρο...

[1933]

---

¹⁵ νωχέλεια: νωθρότητα, ραθυμία, τεμπελιά

¹⁶ στιλπνός: λαμπερός, γυαλιστερός

¹⁷ κυάνιζε: έπαιρνε ένα βαθύ γαλάζιο χρώμα

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

Ταορμίνα

Όλο λέω να φύγω μίαν ημέρα,
όλο λέω να πάω στην Ταορμίνα...
Σε πέλαγο γαλάζιας νοσταλγίας
τ' Όνειρο τραγουδάει σα σειρήνα:
–Ταορμίνα! Ταορμίνα! Ταορμίνα!...

Ω κάλεσμα γλυκό σαν των πουλιών¹⁸
σε πρωινές βραγιές το Μάη το μήνα!

Κι όλο λέω να φύγω, κι όλο λέω
τα πάντα στη ζωή μου να τ' αφήσω,
να διπλομανταλώσω όλες τις πόρτες
και, δίχως καν τα μάτια να γυρίσω,
μ' άτρεμα τα φτερά –ν' αποδημήσω¹⁹.

Πως τρικυμίζει μέσα μου η λαχτάρα
ν' αφήσω τη ζωή μου –για να ζήσω!

Τα βράδια, πλάι στη λάμπα μου σκυμμένος,
ξέθωρους χάρτες ναυτικούς κοιτάω,
μπροστά μου έχω παμπάλαια βιβλία,
που κάθε τόσο τα φυλλομετρώ:
το δρόμο που θα πάρω μελετάω.

Μα τα χρόνια περνάνε κι όλο μένω,
πάντα κάτι τυχαίνει –και δεν πάω...

Κι ούτε θα πάω ποτές! Η Ταορμίνα
(κι αν υπάρχει) για μένα θε να μείνει
του εξόριστου τ' Ονείρου μου η Πατριδα,
σα μια ευτυχία που μου' ναι ταγμένη
και που ό,τι κι αν συμβεί –με περιμένει,

ενώ, αν είχα πάει, τι θα 'χα τώρα
την άχαρη ζωή μου να γλυκαίνει;

[1953]

---

¹⁸ **πουλιώνε:** πουλιών

¹⁹ **αποδημώ:** φεύγω από την πατριδα και διανέμω σε ξένο τόπο, (μεταφορικά) πεθαίνω

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Η Πόλις

Είπες · «Θα πάγω²⁰ σ' άλλη γη, θα πάγω σ' άλλη θάλασσα.
Μια πόλις άλλη θα βρεθεί καλλίτερη από αυτή.
Κάθε προσπάθειά μου μια καταδίκη είναι γραφτή ·
κ' είν' η καρδιά μου –σαν νεκρός– θαμμένη.
Ο νους μου ως πότε μες στον μαρασμόν αυτόν θα μένει.
Όπου το μάτι μου γυρίσω, όπου κι αν δω
ερείπια μαύρα της ζωής μου βλέπω εδώ,
που τόσα χρόνια πέρασα και ρήμαξα και χάλασα.»

Καινούριους τόπους δεν θα βρεις, δεν θάβρεις άλλες θάλασσες.
Η πόλις θα σε ακολουθεί. Στους δρόμους θα γυρνάς
τους ίδιους. Και στες γειτονιές τες ίδιες θα γερνάς ·
και μες στα ίδια σπίτια αυτά θ' ασπρίζεις.
Πάντα στην πόλι αυτή θα φτάνεις. Για τα αλλού –μη ελπίζεις–
δεν έχει πλοίο για σε, δεν έχει οδό.
Έτσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ
στην κώχη²¹ τούτη τη μικρή, σ' όλην την γη την χάλασες.

[1910]

Ιθάκη

Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεται νάναι μακρός ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν μεν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησης το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
αν η ψυχή σου δεν τους στήνει εμπρός σου.

Να εύχεται νάναι μακρός ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τι ευχαρίστησι, με τι χαρά
θα μπεις σε λιμένας πρωτοειδωμένους ·

---

²⁰ **πάγω**: πάω

²¹ **κώχη**: γωνιά

να σταματήσεις σ' εμπορεία Φοινικιά,
και τες καλές πραγμάτειες ν' αποκτήσεις,
σεντέφια²² και κοράλλια, κεχριμπάρια κ' έβενους²³,
και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
όσο μπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά ·
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.

Πάντα στον νου σου νάχεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξείδι διόλου.
Καλλίτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει ·
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.

Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξείδι.
Χωρίς αυτήν δεν θάβγαινες στον δρόμο.
Άλλα δεν έχει να σε δώσει πια.

Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,
ήδη θα το κατάλαβες η Ιθάκη τι σημαίνουν.

[1911]

---

²² **σεντέφια:** μαργαριτάρια

²³ **έβενος:** είδος πολύτιμου ξύλου, μαύρου και γυαλιστερού